

# **Természetes szárítású dohányfajták összehasonlító vizsgálatának eredményei, 2002-2009**

VARGA LAJOS  
*Agroport-D Kft.*

## **BEVEZETÉS**

Az AGROPORT-D Kft. folyamatos nemesítői munkájával igyekszik biztosítani a megfelelő számú, jó termőképességgel és minőséggel rendelkező dohányfajtát.

Munkánk eredményességét jelzi, hogy Magyarországon jelenleg döntően hazai előállítású fajták vannak köztermesztésben.

A fajta előállítás egy permanens folyamat, amely hosszú és következetes munkát igényel. A kórokozó populációban, valamint a dohánytermesztés körülményeiben beálló változások folyamatos nemesítői munkát tesznek szükségessé.

A folyamatos fajta előállítást az is indokolja, hogy valamennyi, a termesztők és gyártók által kívánt tulajdonság optimális szintű beépítése egy adott fajtába – a nemesítési törekvések ellenére – lehetetlen. Így minden előállított fajta kompromisszum eredménye.

Nemesítési munkánk gyakorlatnak átadható eredményeit számos kiadványban, bemutatón, üzemi kísérltetben ismertettük.

Jelen munkánkban a 2009-es fajta összehasonlító vizsgálataink eredményeit mutatjuk be természetes szárítású (burley) fajtáinknál, a korábbi évek adataival kiegészítve.

## **A KÍSÉRLETI KÖRÜLMÉNYEK ISMERTETÉSE**

A vizsgálatokat 2002 és 2006 között pallagi kutató telepünkön, csernozjom jellegű homoktalajon végeztük. A vizsgálatba vont termőhely talaja meszet a szántott rétegben nem tartalmaz, közepesen savanyú. A humusztartalom a hazai kategóriák szerinti besorolás alapján „megfelelő”, az  $AL-P_2O_5$  és az  $AL-K_2O$  tartalom pedig „jó-igen jó” ellátottságra utal. A kísérleti területen évente talajvizsgálatot végeztünk, és a szükséges tápanyagokat ezek eredményei alapján pótoltuk. A 2002–2006 között alaptrágyaként felhasznált műtrágya hatóanyagok mennyisége az alábbi intervallumokban változott: N: 0-40 kg/ha,  $P_2O_5$ : 0 kg/ha,  $K_2O$ : 150-180 kg/ha, fejtrágyaként 100 kg/ha N került kijuttatásra.

A 2007-es évtől kezdődően kísérleteinket a Gáspár György kertben állítottuk be.

A talaj csernozjom jellegű homok, hasonlóan a pallagi területhez, de nitrogénnel jobban ellátott. 2009-ben, hasonlóan a korábbi évekhez, csak nitrogén és kálium került kijuttatásra: N: 30 kg/ha,  $P_2O_5$ : 0 kg/ha,  $K_2O$ : 185 kg/ha, fejtrágyaként 100 kg/ha N.

A 2009-es év rendkívül aszályos volt, így öntözést már az ültetést megelőzően is végeznünk kellett, amit a tenyészidőben további öntözés követett hat alkalommal. Öntözésenként 20-25 mm víz kijuttatása történt, a tenyészidőben összesen 140 mm.

A vizsgálatokat két, egymás mellett levő kisparcellás kísérletben végeztük négy ismétlésben 50 (országos nagylevelű), illetve 25 töves (nemesítői törzs) parcellákon. A természetes szárítású (országos nagylevelű) kísérletben a már államilag elismert fajták és fajtajelöltek, a burley módszeres (nemesítői törzs) kísérletben az újabb burley fajták, fajtajelöltek és egyes nemesítési anyagok szerepeltek. Kontrollként a saját nemesítésű Pallagi 5, és a honosított TN 86 és TN 90 fajták kerültek beállításra.

Megjegyezzük, hogy közleményünkben a természetes szárítású, illetve burley fajták megnevezése alatt ugyanazon fajtacsoportot értjük. Ezen eltérő megnevezéseket a két kísérlet egyértelmű elkülönítése érdekében alkalmazzuk.

Az eredményeknél csak a gyakorlat szempontjából fontos és érdekes fajtákat, fajtajelölteket ismertetjük, a még nem ismert anyagokat nem, emiatt a két kísérletben látszólag ugyanazon fajták találhatók.

A kísérleti területen bakhátművelés agrotechnikát alkalmaztunk (gépi ültetés, mechanikai gyomirtás, tetejézés, kacsmentesítés) minimális növényvédelem mellett. A betakarítást az érési ütemnek megfelelően 3-4 alkalommal végeztük. A letört anyag szárítása lécre fonva történt.

A vizsgálatok folyamán minden, a nemesítési célkitűzésben meghatározott tulajdonságot értékeltünk, de jelen közleményünkben csak a gyakorlati termesztés szempontjából fontos adatokat közöljük.

A kísérleti területen 2009-ben a burgonya y vírus fertőzési nyomás közepes volt, ennek ellenére a rezisztens burley fajták – az itt ismertetett összes fajtát beleértve – PVY fertőzöttsége minimális volt. Összehasonlításként megemlítyük, hogy a PVY fogékony burley fajták fertőzöttsége 50% felett volt.

## A KÍSÉRLETEK EREDMÉNYEI

A termesztés számára fontos adatokat táblázatos formában, szöveges értékelés nélkül közöljük. Ezen táblázatok információt szolgáltatnak burley típusú fajtáink szárazsúly alakulásáról (1.;3. táblázat), a fajták termelői minőségéről (2.;4. táblázat) és a fajták burgonya y vírussal való fertőzöttségről (5. táblázat). A 6. táblázat burley típusú fajtáink betegség ellenállóságáról tájékoztat, a korábbi évek vizsgálati eredményeit is figyelembe véve.

Az adatok részletes elemzését mellőzzük, de néhány megjegyzést teszünk:

- Valamennyi vizsgált fajta, fajtajelölt termőképesége megfelelő, a fajták között inkább a termésbiztonságban vannak különbségek.
- A termelői (válogatási) minőségben az évjáratoknak nagyobb a szerepe, mint a fajtáknak.
- Hazai nemesítésű fajtáink jobb termőképeségűek, mint a honosított fajták.

1. táblázat A természetes szárítású dohányfajták szárazsúly adatainak alakulása, Debrecen-Pallag (2002-2006), Gáspár György kert (2007-2009)

| Fajta                   | Termésátlagok (t/ha) |      |      |                   |      |      |      |      |
|-------------------------|----------------------|------|------|-------------------|------|------|------|------|
|                         | 2002                 | 2003 | 2004 | 2005 <sup>2</sup> | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 |
| Pallagi 5               | 3,8                  | 3,5  | 4,4  | 3,1               | 3,2  | 2,8  | 2,5  | 3,7  |
| Pallagi 7               | 3,5                  | 3,5  | 4,4  | 2,9               | 3,1  | 3,3  | 2,9  | 4,3  |
| Pallagi 11 <sup>1</sup> | -                    | -    | -    | -                 | -    | 2,9  | 2,6  | 3,8  |
| TN 86                   | 3,5                  | 3,2  | 4,0  | 2,6               | 2,6  | 2,7  | 2,4  | 3,8  |
| TN 90                   | 3,5                  | 3,5  | 4,1  | 2,5               | 2,5  | 2,7  | 2,8  | 3,5  |

<sup>1</sup> Fajtajelölt (üzemi kísérletben vizsgált, állami elismerésre még nem bejelentve)

<sup>2</sup> Tájékoztató adat, mivel a területen talajfolt volt

2. táblázat A természetes szárítású dohányfajták termelői minősége, Debrecen-Pallag (2002-2006), Gáspár György kert (2007-2009)

| Fajta                   | A+B válogatási osztály aránya % |      |      |      |      |      |      |      |
|-------------------------|---------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|
|                         | 2002                            | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 |
| Pallagi 5               | 66,4                            | 73,2 | 64,7 | 62,5 | 82,1 | 83,6 | 71,3 | 90,8 |
| Pallagi 7               | 66,5                            | 66,1 | 60,9 | 66,6 | 81,6 | 84,4 | 65,7 | 94,4 |
| Pallagi 11 <sup>1</sup> | -                               | -    | -    | -    | -    | 82,6 | 77,1 | 95,9 |
| TN 86                   | 69,7                            | 62,2 | 66,6 | 58,8 | 82,8 | 72,3 | 73,1 | 97,3 |
| TN 90                   | 73,0                            | 64,3 | 62,8 | 60,2 | 78,7 | 80,7 | 66,6 | 94,7 |

<sup>1</sup> Fajtajelölt (üzemi kísérletben vizsgált, állami elismerésre még nem bejelentve)

3. táblázat A burley típusú fajták szárazsúly adatainak alakulása a nemesítői törzskísérletben, Debrecen-Pallag (2002-2006), Gáspár György kert (2007-2009)

| Fajta                   | Termésátlagok (t/ha) <sup>2</sup> |                   |      |      |      |      |                |
|-------------------------|-----------------------------------|-------------------|------|------|------|------|----------------|
|                         | 2002                              | 2003 <sup>3</sup> | 2004 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009           |
| Pallagi 5               | 3,6                               | 4,5               | 3,6  | 2,6  | 3,6  | 2,7  | 4,0            |
| Pallagi 7               | 3,3                               | 4,4               | 3,5  | 2,9  | 3,8  | 2,7  | 4,6            |
| Pallagi 11 <sup>1</sup> | -                                 | -                 | -    | -    | 3,2  | 2,8  | 4,8            |
| TN 86                   | 3,3                               | 4,2               | -    | -    | -    | -    | -              |
| TN 90                   | 3,6                               | 4,1               | 3,3  | 2,4  | 3,0  | 2,3  | - <sup>4</sup> |

<sup>1</sup> Fajtajelölt (üzemi kísérletben vizsgált, állami elismerésre még nem bejelentve)

<sup>2</sup> Talajfolt és a túl késői érés miatt a 2005 évi termés nem teljesen lett betakarítva, emiatt a súlyadatok nem értékelhetők

<sup>3</sup> Zöld súlyból 6,15 normával átszámítva

<sup>4</sup> Tőszámhiány miatt nem értékelhető

4. táblázat A burley típusú fajták termelői minősége a nemesítői törzskísérletben, Debrecen-Pallag (2002-2006), Gáspár György kert (2007-2009)

| Fajta                   | A+B válogatási osztály aránya % |      |      |      |      |      |      |      |
|-------------------------|---------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|
|                         | 2002                            | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 |
| Pallagi 5               | 59,0                            | 94,1 | 47,0 | 66,7 | 85,0 | 83,5 | 68,8 | 80,7 |
| Pallagi 7               | 53,0                            | 87,8 | 57,5 | 67,5 | 79,6 | 69,7 | 60,0 | 92,1 |
| Pallagi 11 <sup>1</sup> | -                               | -    | -    | -    | -    | 80,1 | 80,1 | 87,0 |
| TN 86                   | 66,0                            | 94,2 | -    | -    | -    | -    | -    | -    |
| TN 90                   | 66,0                            | 91,0 | 47,2 | 55,0 | 84,6 | 77,7 | 81,5 | 91,8 |

<sup>1</sup> Fajtajelölt (üzemi kísérletben vizsgált, állami elismerésre még nem bejelentve)

5. táblázat A PVY fertőzöttség alakulása, Debrecen-Pallag (2002-2006), Gáspár György kert (2007-2009)

| Fajta                   | A burgonya y vírussal való fertőzöttség %-ban |     |      |   |      |     |      |   |      |   |      |   |      |   |      |   |
|-------------------------|-----------------------------------------------|-----|------|---|------|-----|------|---|------|---|------|---|------|---|------|---|
|                         | 2002                                          |     | 2003 |   | 2004 |     | 2005 |   | 2006 |   | 2007 |   | 2008 |   | 2009 |   |
|                         | A                                             | B   | A    | B | A    | B   | A    | B | A    | B | A    | B | A    | B | A    | B |
| Pallagi 5               | 0                                             | 0   | 0    | 0 | 0    | 0,5 | 0    | 0 | 0    | 0 | 0    | 0 | 4    | 7 | 1    | 0 |
| Pallagi 7               | 0,5                                           | 0   | 0    | 0 | 0    | 0,5 | 0    | 0 | 0    | 0 | 0    | 0 | 4    | 3 | 1    | 0 |
| Pallagi 11 <sup>1</sup> | -                                             | -   | -    | - | -    | -   | -    | - | -    | - | 0    | 0 | 7    | 0 | 1    | 2 |
| TN 86                   | 0                                             | 1,0 | 0    | 0 | 0,9  | -   | 0    | - | 0    | - | 0    | 0 | 5    | - | 1    | - |
| TN 90                   | 0                                             | 0,5 | 0    | 0 | 0,9  | 1,5 | 0    | 0 | 0    | 0 | 0    | 0 | 4    | 2 | 1    | 1 |

A = természetes szárítású (országos nagylevelű) kísérlet

B = burley módszeres (nemesítői törzs) kísérlet

<sup>1</sup> Fajtajelölt (üzemi kísérletben vizsgált, állami elismerésre még nem bejelentve)

6. táblázat Az AGROPORT-D Kft. által nemesített burley típusú dohányfajták betegség ellenállóságának összefoglalása

| Fajta                   | Betegségekkel, vírusokkal szembeni ellenállóképesség minősítése |                        |                        |                      |                      |
|-------------------------|-----------------------------------------------------------------|------------------------|------------------------|----------------------|----------------------|
|                         | burgonya y vírus                                                | dohány mozaik vírus    | fekete gyökér-rothadás | alternária           | peronosz-póra        |
| Pallagi 5               | nagyon jó                                                       | nagyon jó              | jó                     | közepes              | közepes              |
| Pallagi 7               | nagyon jó                                                       | nagyon jó              | jó                     | közepes              | közepes              |
| Pallagi 11 <sup>1</sup> | nagyon jó <sup>2</sup>                                          | nagyon jó <sup>2</sup> | jó <sup>2</sup>        | közepes <sup>2</sup> | közepes <sup>2</sup> |

<sup>1</sup> Fajtajelölt (üzemi kísérletben vizsgált, állami elismerésre még nem bejelentve)

<sup>2</sup> Eddigi vizsgálati eredményeink szerint

## **ÖSSZEFOGLALÁS**

A szerző közleményében az AGROPORT-D Kft. által nemesített államilag elismert fajtákkal, fajtajelöltekkel és a honosított TN 86 és TN 90 fajtákkal 2002-2009 években végzett összehasonlító kísérletek eredményeit ismerteti.

## **IRODALMOJEGYZÉK**

VARGA L. – NAGY GY. (2008): Természetes szárítású dohányfajták összehasonlító vizsgálatának eredményei, 2002-2008  
[http://www.madosz.hu/fileok/File/Agroport%20anyagok/Burley\\_Agroport-D\\_2008.pdf](http://www.madosz.hu/fileok/File/Agroport%20anyagok/Burley_Agroport-D_2008.pdf)

## **Results of comparative studies on air-cured type tobacco varieties, 2002-2009**

LAJOS VARGA  
*Agroport-D Ltd.*

## **SUMMARY**

In this publication the author reviews the results of the comparative trials (2002-2009) involved the registered, not registered tobacco varieties bred by AGROPORT-D Ltd. and the acclimatized TN 86 and TN 90 varieties.